

Riittääkö, että olemme maailman parhaita suomen kielen tutkijoita?

Marja-Liisa Helasvuo ja Susanna Shore ovat ilahduttavasti tarttuneet ärsykkösiini puheenvuorossaan »Onko suomalaisen kielentutkimuksen kansainvälinen panos heikko?» (Virittäjä 1/1991). Haluan osaltani liittää jatkoksi muutaman jälkisanan.

Kirjoittajat puolustelevat suomalaisen tutkimuksen tasoa. Niinhän itsekkin tein, mutta hyvä taso ei ole sama asia kuin kansainvälinen panos. Siksi toiseksi hyvä keskitaso ei riitä; parhaissa tapauksissa on pyrittävä huipputasolle, jolle muun muassa joillain luonnontieteellisillä aloilla on päästy. Humanistit vaatimattomuus on typerää. Se tulee kostautumaan kovan kansainvälisen kilpailun ja tulostavastuun aikana, vaikka esimerkiksi kansallisilla tieteillä oma absoluuttinen arvonsa onkin. Minkäänlaisesta puolustuksesta ei käy se, ettei tilanne ole kummallisempi muissakaan »reunavaltioissa».

Riittämätöntä on se, että olemme maailman parhaita suomen kielen tutkijoita tai yleensä parhaiden joukossa fennougristeina. Hyvähän sitä on olla itsetyytyväinen ja kehua toisiaan pienessä sukukansojen perheessä. Eihän pelkääntään esimerkiksi germanistien tai anglistienkaan piiriin rajoittuminen ole vielä täyttä kansainvälisyyttä. Täysin väärin on siis arvattu, että kielitieteellinen maailmani olisi angloamerikkalaista. Amerikkalainen tutkimus se vasta ahdasta ja omahyväistä monesti on eikä saata tietää esimerkiksi saksalaisesta tutkimuksesta mitään. On näin ollen erikoista sanoa, että suljen fennougristiikan kansainvälisen lingvistiikan piiristä, kun haluan päinvastoin fennougristien (fennistit siis mukaan lukien) näkyvän ja vaikuttavan muuallakin kuin omassa piirissään.

Vaatimukset ovat siis kovat, mutta sille ei voi mitään. Kirjoittajat puolestaan

Keskustelua

näkevät vaatimukseni ristiriitaisina, kun kritisoin uskonlahkoista pitäytymistä johonkin ulkomaiseen oppiin ja samanlaisesti vaadin kansainvälisyyttä. On hyvin paljastavaa, jos tämän näkee ristiriitana. Sanoin näin: »on oltava avoin joka suuntaan eikä vain yhteen suuntaan». Se vasta on kansainvälisyyttä.

Kuinka voi edelleen nähdä ristiriitaisena sen, että arvostelen kongressiesi-
telmien antia ja edellytän suurempaa osallistumista kongresseihin? Sehän tarkoittaa yhtä ja samaa asiaa: tason nostamista. Kaikki parhaat tutkijat, usein arat, hiljaiset, vaatimattomat tutkijanalut, joilla olisi kiinnostavaa sanottavaa, eivät ole tuoneet itseään näyttille. Valitettavasti. Toisekseen on hyvin suuria eroja eri kongresseihin osallistumisessa. AILA:n kongresseihin on nyttemmin todella osallistuttu runsain joukoin, ja väkeä on ollut – ymmärrettävästi – erityisesti kielikeskuksista, mutta se ei vielä kesää tee. On ollut monia merkittäviä kokouksia, joissa on ollut vain pari suomalaista tai ei ketään. Yleensä fennistit ovat näistä puuttuneet.

PAULI SAUKKONEN